

care of employees' problems, they will be able not to just keep "sharing experience" with old-style organizations in post-Soviet area, but act equally to the European trade union movement.

Keywords: *trade unions, the Federation of Trade Unions of Ukraine, the Confederation of Free Trade Unions of Ukraine, political parties, corruption, collective protests, shadow economy.*

УДК [502.171:620.9]:332.146

Назаренко А. А.,

студентка кафедри міжнародних відносин,
Дніпропетровський національний
університет ім. Олеся Гончара

(Україна, Дніпро), E-mail: albina.nazarenko@ukr.net

Микитчук Н. М.,

кандидат історичних наук,

доцент кафедри міжнародних відносин,

Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара

(Україна, Дніпро), E-mail: mykynat@ukr.net

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ФАКТОР У ВІДНОСИНАХ ТУРКМЕНИСТАНУ ТА КНР

Анотація. *Досліджено актуальні питання співробітництва КНР та Туркменістану. Проаналізовано енергетичний аспект у відносинах двох країн у процесі тісної економічної співпраці в Центральній Азії, досліджено суперечливі моменти їхньої кооперації. В статті важливе місце відведено аналізу природи економічних та геополітичних інтересів двох держав. Встановлено провідні напрями співробітництва КНР та Туркменістану в рамках енергетичної сфери.*

Ключові слова: *КНР, Туркменістан, Центральна Азія, газ, нафта, енергетичне співробітництво.*

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема енергетичного співробітництва КНР з країнами Центральної Азії, зокрема – Туркменістаном, розробляється багатьма закордонними дослідниками. Найбільша активізація наукового інтересу до неї відбулась на початку XXI ст. Теоретичну основу даного дослідження забезпечило критичне осмислення праць вчених, які займаються вивченням КНР, Туркменістану, історією туркмено-китайської взаємодії, розвитку політичних та економічних, зокрема енергетичних відносин КНР та Туркменістану. Вагомий внесок у розбудову та аналіз досліджень відносин Туркменістану з Китаєм внесли такі вчені як Р. Ізімов, В. Панфілова, К. Сирожкін, М. Тюльпаков, Р. McKinley, К. S. Stegen

Мета статті – проаналізувати економічні та геополітичні інтереси КНР та Туркменістану в рамках енергетичного співробітництва і виявити ступінь впливу цих відносин на регіональну систему.

Виклад змісту дослідження. Є актуальним проведення аналізу потенціалу енергетичної взаємодії Китаю і Туркменістану як безпосередньо для цих країн, так і для регіонального ринку енергоресурсів. Наразі КНР в центрально-азіатському векторі зовнішньої політики крім очевидних геополітичних мотивів керується необхідністю пошуку джерел енергетичних ресурсів. Це обумовлено великими темпами економічного зростання Китаю. Як справедливо зазначає Р. Медведєв, «Китаю в останні 10 років стало не вистачати власної нафти. Китай припинив експорт нафти і став у все більших кількостях її імпортувати», це ж стосується і природного газу. Туркменістан, володіючи 2% світових запасів природного газу [1], постає найбільш підходящим партнером для Китаю [9, с. 43].

З усіх областей співробітництва КНР і Туркменістану найбільше виділяється газова сфера взаємовідносин. Це проявляється в динаміці подій в двосторонніх відносинах. За останні роки відбулося ряд зустрічей високого рівня між представ-

никами Ашхабада і Пекіна, які були присвячені темі газового співробітництва. Основою цієї співпраці є газопровід «Туркменістан – Узбекистан – Казахстан – Китай».

Інтерес Китаю до Туркменістану активізувався ще 1992 р., коли CNPC і Mitsubishi запропонували експортувати туркменський газ до Китаю. Однак, першу угоду щодо експорту газу було підписано п'ятнадцять років по тому, в 2007 році, коли Ашхабад і Пекін домовилися побудувати 1833 км газопроводу Центральна Азія-КНР, що з'єднує Сінцзян з Туркменістаном і проходить транзитом до Казахстану та Узбекистану. Частина трубопроводу по території Туркменістану була побудована за рахунок китайського фінансування і управляється за допомогою спільних підприємств між CNPC і державними компаніями Туркменістану. У 2009 році Китай почав отримувати туркменський газ і до 2012 року цей обсяг становив 21,3 млрд м³/рік, що еквівалентно 51% від загального обсягу експорту туркменського газу. Цей обсяг складає близько половини від загального обсягу імпорту газу в Китаї.

У 2008 році CNPC і Туркменгаз підписали угоду про збільшення обсягів туркменського газу до 40 млрд куб м/рік до 2015 року. Крім експорту туркменського газу, Китай також став активним інвестором в розробці родовищ газу. У 2009 році Китай надав кредит в розмірі 4 млрд дол. на першому етапі розробки газового родовища «Південний Іолотань», яке є другим найбільшим в світі газовим родовищем з доведеними запасами 7 трлн куб м, а в 2011 році Китай додав доларовий кредит в 4,1 млрд дол. У вересні 2013 року Китай і Туркменістан вирішили значно розширити газопровід Центральна Азія-Китай до 65 млрд куб м/рік до 2020 р. Ще до підписання цієї угоди, Китай став провідним торговим партнером Туркменістану в 2012 році з показниками двостороннього товарообігу в 10 млрд дол. [3].

Сьогодні газ з Туркменістану в КНР транспортується за трьома гілками, що дало можливість довести його обсяг до 40 млрд м³/рік; в 2016 році планувалось відкриття четвертої гілки, що дозволить збільшити обсяг до 65 млрд м³/рік. Рішення про відкриття четвертої гілки, що буде проходити через території Таджикистану та Киргизстану, зафіксовано в травні 2014 р., коли відбувся візит Г. Бердимухамедова в Пекін. В рамках цього візиту голова Китаю С. Цзіньпін так прокоментував результати зустрічі: «У цьому контексті наголошувалося на націленості двох країн нарощувати стратегічне співробітництво на даному напрямку, на прискорене будівництво четвертої нитки газопроводу Туркменістан-Китай, а також на розширення взаємодії в області газо- і нафтопереробки, ефективне складання зусиль з метою забезпечення безпеки трубопровідної інфраструктури та відповідних об'єктів» [11].

Китай на реалізацію цих енергетичних проектів витратив 10 млрд дол., них 8 млрд дол. надав у формі кредиту Туркменістану. Ще 2 млрд дол. Пекіну доведеться витратити на прокладку 225-кілометрового трубопроводу по території Ошської області Киргизстану. Остаточний маршрут газопроводу по території республік і графік його будівництва будуть визначені техніко-економічним обґрунтуванням проекту. До 2020 року має бути завершено будівництво всіх чотирьох ниток газопроводу та комплекуючих об'єктів в Китаї, річна поставка природного газу з Центральної Азії до Китаю досягне 80 млрд куб. м і становитиме понад 40% загального обсягу імпорту цього виду енергоносія в країні. Термін експлуатації – 35 років [7].

З геополітичної точки зору проект для Китаю є досить вигідним. Просуваючи проект газопроводу Туркменістан-Китай через території Таджикистану і Киргизстану, Китай реалізує свою довгострокову стратегію, де країнам Центральної Азії відводиться подвійна роль: стратегічного тилу і джерела ресурсів.

З початку експлуатації по трубопроводу «Туркменістан-Узбекистан-

Казахстан-Китай» і станом на 30 листопада 2016 року в Піднебесну поставлено з Туркменістану 152,9 млрд куб. м природного газу. Про це заявив гендиректор Китайської національної нафтогазової корпорації CNPC Ден Мінмін на міжнародній нафтогазовій конференції «Нафта і газ Туркменістану 2016», проведеної в Ашхабаді.

Із загального обсягу поставленого газу 100,5 мільярда кубометрів поставив Держконцерн «Туркменгаз», а 52,4 мільярда кубометрів відправлено з договірної території «Багтиярлик», на якій видобуток газу веде китайська CNPC на умовах СРП.

Сучасні експортні можливості Республіки Туркменістан обмежені 65 млрд м³/г. При цьому енергетична стратегія КНР передбачає споживання в 2020 р близько 200 млрд м³/рік, що при власному видобутку в 120 млрд м³/рік вимагає 80 млрд м³/рік імпорту. Грунтуючись на тенденціях розробки газових родовищ Туркменістану, можна сказати, що Ашхабад в змозі самостійно забезпечити Пекін такою кількістю газу, особливо з огляду на нещодавно відкриті родовища («Галкиниш») і ті, залишилися ще з радянських часів («Південний Юлотань»). Саме на це спрямовані китайські інвестиції в енергетичну галузь країни, і цим обґрунтована зацікавленість в удосконаленні газопроводів.

Потреба Туркменістану в КНР як в економічному партнері очевидна: жодна інша країна не здатна в такому обсязі прийняти експорт досить дорогого туркменського газу, при цьому брати на себе всі витрати по транзиту і будівництву інфраструктури. Економіка КНР вже більше двадцяти років демонструє високі темпи зростання і потреби в енергоресурсах. Інші напрямки диверсифікації туркменського газу (наприклад, ЄС і Південна Азія) не можуть конкурувати з КНР [9, с. 45].

Китай прагне отримати максимальну кількість вуглеводнів за найнижчою ціною, намагаючись зберегти виробничі витрати на низькому рівні. У зв'язку з цим, ННКОН Китаю отримують великі вигоди від щедрої кредитної політики і підтримки китайського уряду в Туркменістані. Китай використовував схему, відому як програма «кредит-в обмін на-газ» в якості важеля для більш низьких цін. Це стратегія торгів кредитами з щедрими відсотковими ставками за газ за зниженими цінами. Це дало Китаю перевагу в переговорах про ціни з урядом Туркменістану. Хоча, окремі аналітики стверджують, що «є деякі повідомлення про те, що Китай не тільки не хоче платити більше, ніж 200 дол. за 1000 кубометрів, а також наполягає на компенсації кредитів в якості форми оплати» [2].

Розширення співпраці з туркменською елітою і низькі ціни означають, що Туркменістан може грати ключову роль в реалізації китайської енергетичної безпеки. Можна зробити висновок, що Китай може використовувати свої умови погашення кредиту і кредитного забезпечення як важіль впливу на туркменських політиків. Подібний контроль і вплив на туркменську еліту «ні Росії, ні Ірану, не кажучи вже про ЄС, не вдалося зробити», пише Славомир Горак в статті «Turkmenistan's Shifting Energy Geopolitics in 2009–2011».

Незважаючи на втрату можливої автономії через ці кредити, режим в Туркменістані вважає їх кращими за західні кредити, тому що вони не «приходять з будь-якими політичними вимогами, що стосуються управління і прав людини» [2]. Ці кредити, однак, мають певні наслідки. Окрім захисту виробничого сектора Китаю від мінливих ринків енергоносіїв ці кредити часто передбачають використання китайських товарів і послуг, таких як будівельна техніка і цивільне будівництво. Це означає, що туркменські фахівці не можуть конкурувати за місце на цих великих проєктах, і CNPC має впевненість в тому, що він отримає частину грошей назад, що були прописані кредитними угодами. Без сумніву, ці привабливі кредити, пропоновані в Туркменістані виявилися двосічним мечем [2].

Крім очевидної потреби Китаю в імпорті природного газу його участь в

проекті газопроводу «Туркменістан - Узбекистан - Казахстан - Китай» забезпечує Пекін можливістю реалізації політичних амбіцій на пострадянському просторі. Відкриття в 2011 р. родовища «Галкиниш» і поглиблення співпраці Туркменістану та Китаю спровокували відповідну реакцію США, які почали лобіювати проект ТАПІ (з'єднує Туркменістан, Афганістан, Пакистан і Індію), який міг би дозволити використовувати «Галкиниш» на вигідних для США умовах. Однак навіть сторонньому спостерігачеві зрозуміло, що на геополітичній арені ЦА сьогодні верх бере Китай: проект ТАПІ, судячи з усього, згорнуть на невизначений термін. Поки США і Росія продовжують вибудовувати двосторонні відносини з Туркменістаном і іншими країнами ЦА, Китай з кожним роком інтенсифікує розвиток енергетичної інфраструктури регіону, забезпечуючи себе економічними гарантіями, на основі яких будується зміцнення його політичного і культурного впливу в регіоні [9, с. 46].

Що стосується суб'єктивних чинників, що гальмують проект ТАПІ, то це, безумовно, позиції провідних регіональних гравців стосовно нього. Як відомо, Іран все ще не полишає надії побудувати альтернативну лінію з транспортування власного газу в Пакистан. Цей проект має певну привабливість в очах Китаю. Будівництво газопроводу Іран-Пакистан, який отримав назву «Світ», відкрило б Китаю можливість налагодити ще один стабільний канал доставки вуглеводнів на свою територію наземним шляхом. А при розгляді проекту ТАПІ Пекін, перш за все, виходить зі своїх планів по імпорту туркменського газу. Як зазначалося, у зв'язку зі стартом будівництва четвертої нитки газопроводу Туркменістан-Китай його пропускну здатність планується значно збільшити. В цьому контексті, новий проект і відповідно новий напрямок експорту туркменського газу може істотно вплинути в майбутньому на заповнюваність трубопроводу, на обговорення цін на блакитне паливо.

Китай всіляко прагне утримати домінуюче становище в списку імпортерів туркменського газу. Та й в цілому проект ТАПІ ніяк не вписується в загальну зовнішньоекономічну стратегію Китаю в Євразії. Зокрема, оцінюючи запуск ТАПІ, китайські експерти відкрито написали, що головним бенефіціаром проекту є США [6]. Саме Вашингтон більше зацікавлений в ТАПІ, оскільки через реалізацію даної ініціативи США отримують відразу кілька козирів. З одного боку, запуск ТАПІ ускладнює реалізацію проекту трубопроводу Іран-Пакистан, тим самим Вашингтон блокує можливості диверсифікації експорту іранського газу. Крім цього, були плани по підключенню до газопроводу Іран-Пакистан ще й Китаю. Виходячи з цього, США і проект ТАПІ б'є і по інтересам Пекіна. З іншого боку, ТАПІ об'єктивно створює конкуренцію проекту Китаю, і його планам нарощувати обсяги імпорту туркменської нафти. Як пишуть китайські аналітики, використовуючи свої зв'язки в Талібані і афганській армії, США здатні в майбутньому впливати на поставки з території Афганістану, тим самим США матимуть важелі тиску на Пакистан і Індію.

Водночас головний постачальник і джерело енергоносіїв для обох проектів Туркменістан цілком виправдано побоюється зростаючої залежності від Китаю. У разі якщо Піднебесна стане єдиним покупцем туркменського газу, то це може поставити Ашхабад в ситуацію, коли Пекін відкрито диктуватиме йому умови і ціни на туркменський газ [10].

Виходячи з цього, цілком обґрунтовано прагнення туркменських властей якомсь балансувати участь регіональних держав у своєму енергетичному секторі. В даний час туркменська сторона вже почала будівництво туркменської ділянки ТАПІ протяжністю 214 кілометрів до туркмено-афганського кордону.

Таблиця 1.

Проекти в нафтогазовій галузі Туркменістану за участі китайських компаній

Інвестор	Рік	Проект	Капітальні вклади	Вид діяльності	СП
«Sinopet»	Лютий 2007	Буріння свердловин з проектною глибиною 3,1 км на родовищі Яшилдепі	42,3 млн дол.		3 НГХ «Туркменнафта»
CNPC	Травень 2007	Буріння протягом 12 років 12 розвідувальних свердловин на родовищі Південний Іюлтань	1,5 млрд дол.	Розвідка	3 НГХ «Туркменнафта»
«CNPC International»	Липень 2007	Розробка і експлуатація родовищ Багтиярлик в Самандепі, а також прилеглих до них територій, будівництво інфраструктури		Розвідка і розробка	«CNPC International» (Turkmenistan)
«CNPC International»	Липень 2007	Будівництво і експлуатація газопроводу Туркменістан-Китай	395 млн дол.		«CNPC International» (Turkmenistan)
Ексім-банк КНР	Листопад 2007	Реконструкція ПО «Мариазот»	Кредит на 20 років під 3 % річних в 239 млн 358 тис дол.	Виробництво	
Ексім-банк КНР	Листопад 2007	Будівництво скляного комбінату	Кредит на 20 років під 3 % річних в 60 млн 642 тис дол.		
CNPC/СРТДС	Грудень 2009	Промислове освоєння родовищ Південний Іюлтань	3,13 млрд дол.	Розвідка і розробка	

«Petro-china» / Банк розвитку Китаю	Квітень 2011	Промислове освоєння родовищ Південний Іолтань	4,1 млрд дол.	Розвідка і розробка	
--	--------------	---	---------------	---------------------	--

Джерело: Сыроежкин К. Присутствие Китая в энергетическом секторе Центральной Азии // Центральная Азия и Кавказ, №1, Том 15, 2012, С. 23–46, – URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/prisutstvie-kitaya-v-energeticheskom-sektore-tsentralnoy-azii>

На VIII Міжнародному газовому конгресі в Туркменістані, що завершився 25 травня 2017 року, було відзначено можливості нарощування потужностей транснаціонального МГП (Міжнародного газопроводу) Туркменістан-Китай, назвавши його «Великим шовковим газовим шляхом», Туркменгаз вже відправив в «Великий Шовковий газовий шлях» з моменту його запуску більш 110 млрд м³ природного газу, а CNPC – близько 60 м³. Загальна сума капітальних вкладень в даний проект, в рамках якого були виконані сейсмічні дослідження території, пробурено 115 тестових і експлуатаційних свердловин, побудована необхідна виробнича, логістична та соціальна інфраструктура, до кінця 2017 р. складе майже 7 млрд. дол. США. Потужність побудованих тут газопереробних заводів становить 13 млрд м³ / рік газу.

Крім цього в 2017 р. планується виконати комплекс дослідницьких робіт, сейсмічних досліджень, аерозйомку для визначення оптимального маршруту ТАПІ і місць розміщення газокompresорних станцій, і для оцінки впливу на навколишнє середовище. Передбачається підготувати FEED проект для афганського і пакистанського ділянок МГП і необхідну документацію для проведення міжнародних тендерів (на закупівлю обладнання, труб та ін). Найбільш важливе завдання 2017 р. – прийняти остаточне інвестиційне рішення по проекту ТАПІ. Гендиректор «CNPC International Turkmenistan» Д. Міньмін повідомив про 100% успіху співпраці китайських і туркменських друзів [4].

Висновки. Заходи, що вживаються Ашхабадом останнім часом, направлені на те, щоб розширити список енергетичних партнерів, ще не принесли очікуваних результатів. У цій ситуації об'єктивним є подальше поглиблення китайсько-туркменських зв'язків у сировинних і несировинних секторах економіки, а також нових угод у військовій і культурно-гуманітарній сферах. Туркменська влада розуміє, що Китай є найбільш надійним економічним партнером, від потреб і закуповуваних ним енергоносіїв залежить економічний розвиток республіки.

Політична система Туркменістану і політика нейтралітету виявляється «до душі» Китаю. Як наслідок китайсько-туркменські відносини мають міцну основу у вигляді підтримки на найвищому політичному рівні. Подальше поглиблення двосторонніх зв'язків обумовлюється здійсненням кількох великих спільних проектів. Безумовно, стрижнем китайсько-туркменського співробітництва на довгі роки будуть «газові зв'язки». Китай сьогодні вже став головним імпортером туркменського газу.

Китай створює в Центральній Азії свою інфраструктуру не для того, щоб країни регіону мали вихід до моря, але щоб економічно прив'язати їх до себе. Таким чином КНР вирішує свої геополітичні інтереси. Вуглеводневі ресурси країн Центральної Азії може принести як короткострокові, так і довгострокові вигоди для КНР.

Як би там не було, Туркменістан залишається одним з найбільш важливих пріоритетів в центральноазійській стратегії Китаю. У відповідність з новою зовнішньоекономічною ініціативою Пекіна «Один пояс-один шлях» Туркменістан є ключовим джерелом вуглеводнів на довгострокову перспективу, а також є для Пекіна важливим транспортно-транзитним вузлом, через який Китай хотів би ви-

ходити на ринки Перської затоки.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. BP Statistical Review of World Energy 2015 // BP: Energy economics. London, 2014. – URL: <http://www.bp.com/content/dam/bp/en/corporate/pdf/bp-statistical-review-of-world-energy-2015-full-report.pdf> (Accessed 29.04.2017)
2. McKinley Ryan. Market capture: China's energy relationship with Turkmenistan // EnerproJournal, Issue 2, Volume 3, 2014–2015. – URL: <https://enerprojournal.com/2014/10/31/market-capture-chinas-energy-relationship-with-turkmenistan/> (Accessed 29.04.2017)
3. Stegen Karen Smith. Understanding China's global energy strategy // International Journal of Emerging Markets, Vol. 10, Issue: 2, P. 194–208. – URL: http://www.jacobs-university.de/sites/default/files/downloads/understanding_chinas_global_energy_strategy_smith_stegen_2015.pdf (Accessed 29.04.2017)
4. В Туркменістані завершився 8-й Міжнародний газовий конгрес, – URL: <http://neftegaz.ru/news/view/161381-V-Turkmenistane-zavershilsya-8-y-Mezhdunarodnyj-gazovyj-kongress.-Temy-kak-i-1-god-nazad> (Дата звернення 29.04.2017)
5. Из Туркменистана в Китай поставлено 152,9 миллиарда кубометров газа с начала эксплуатации Центрально-азиатского трубопровода, – URL: <http://oilgas.gov.tm/blog/634/iz-turkmenistana-v-kitaj-postavleno-1529-milliarda-kubometrov-gaza-s-nachala-ekspluatatsii-centralnoaziatskogo-truboprovoda> (Дата звернення 29.04.2017)
6. Изимов Руслан: Китай и Туркменистан: региональное измерение, – URL: <http://cabar.asia/ru/ruslan-izimov-kitaj-i-turkmenistan-regionalnoe-izmerenie/> (Дата звернення 29.04.2017)
7. Панфилова В. Пекин взял Центральную Азию в газовое кольцо // Независимая газета, №14.03, 2014, – URL: http://www.ng.ru/cis/2014-03-14/1_asia.html (Дата звернення 29.04.2017)
8. Сыроежкин К. Присутствие Китая в энергетическом секторе Центральной Азии // Центральная Азия и Кавказ, №1, Том 15, 2012, С. 23–46
9. Тюльпаков М. В. Энергетическое сотрудничество Туркменистана и Китайской Народной Республики: современное состояние и перспективы развития // Вестник Поволжского института управления, №3 (48), 2015, С. 43–47. – URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/energeticheskoe-sotrudnichestvo-turkmenistana-i-kitayskoj-narodnoy-respubliki-sovremennoe-sostoyanie-i-perspektivy-razvitiya> (Дата звернення 29.04.2017)
10. УТАПИческая идея. Заработает ли газопровод Туркменистан-Афганистан-Пакистан-Иран через два месяца? – URL: <http://stanradar.com/news/full/15213-utapicheskaja-ideja-zarabotaet-li-gazoprovod-turkmenistan-afganistan-pakistan-iran-cherez-dva-mesjatsa.html> (Дата звернення 29.04.2017)
11. Цзиньпин С. Туркменистан и КНР являются крупнейшими партнерами в газовой сфере, – URL: <http://neftegaz.ru/news/view/123874> (Дата звернення 29.04.2017)

REFERENCES

1. BP Statistical Review of World Energy 2015 // BP: Energy economics. London, 2014. – URL: <http://www.bp.com/content/dam/bp/en/corporate/pdf/bp-statistical-review-of-world-energy-2015-full-report.pdf> (Accessed 29.04.2017)
2. McKinley Ryan. Market capture: China's energy relationship with Turkmenistan // EnerproJournal, Issue 2, Volume 3, 2014–2015. – URL: <https://enerprojournal.com/2014/10/31/market-capture-chinas-energy-relationship-with-turkmenistan/> (Accessed 29.04.2017)
3. Stegen Karen Smith. Understanding China's global energy strategy // International Journal of Emerging Markets, Vol. 10, Issue: 2, P. 194–208. – URL: http://www.jacobs-university.de/sites/default/files/downloads/understanding_chinas_global_energy_strategy_smith_stegen_2015.pdf (Accessed 29.04.2017)
4. V Turkmenistane zavershilsya 8-y Mezhdunarodnyj gazovyy kongress [In Turkmenistan ended at the 8th international Congress of gas], – URL: <http://neftegaz.ru/news/view/161381-V-Turkmenistane-zavershilsya-8-y-Mezhdunarodnyj-gazovyj-kongress.-Temy-kak-i-1-god-nazad> (Accessed 29.04.2017)
5. Iz Turkmenistana v Kitaj postavleno 152,9 milliarda kubometrov gaza s nachala ekspluatatsii Tsentral'no-aziatskogo truboprovoda [From Turkmenistan to China, set 152,9 billion cubic meters of gas since the beginning of operation of the Central Asian pipeline], – URL: <http://oilgas.gov.tm/blog/634/iz-turkmenistana-v-kitaj-postavleno-1529-milliarda-kubometrov-gaza-s-nachala-ekspluatatsii-centralnoaziatskogo-truboprovoda> (Accessed 29.04.2017)

6. Izimov R. Kitay i Turkmenistan: regional'noe izmerenie [China and Turkmenistan: regional dimension], – URL: <http://cabar.asia/ru/ruslan-izimov-kitaj-i-turkmenistan-regionalnoe-izmerenie/> (Accessed 29.04.2017)
7. Panfilova V. Pekin vzyal Tsentral'nuyu Aziyu v gazovoe kol'tso [Beijing took Central Asia gas ring] // Nezavisimaya gazeta, №14.03, 2014, – URL: http://www.ng.ru/cis/2014-03-14/1_asia.html (Accessed 29.04.2017)
8. Syroezhkin K. Prisetstvie Kitaya v energeticheskom sektore Tsentral'noy Azii [The Presence of China in the energy sector of Central Asia] // Tsentral'naya Aziya i Kavkaz, №1, Tom 15, 2012, S. 23–46
9. Tyul'pakov M. V. Energeticheskoe sotrudnichestvo Turkmenistana i Kitayskoy Narodnoy Respubliki: sovremennoe sostoyanie i perspektivy razvitiya [Energy cooperation of Turkmenistan and the people's Republic of China: current status and prospects of development] // Vestnik Povolzhskogo instituta upravleniya, №3 (48), 2015, S. 43–47. – URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/energeticheskoe-sotrudnichestvo-turkmenistana-i-kitayskoy-narodnoy-respubliki-sovremennoe-sostoyanie-i-perspektivy-razvitiya> (Accessed 29.04.2017)
10. UTAPichesкая idea. Zarabotaet li gazoprovod Turkmenistan-Afganistan-Pakistan-Iran cherez dva mesyatsa? [The Idea Utopicheskoe. Running if the gas pipeline Turkmenistan-Afghanistan-Pakistan-Iran in t] – URL: [//stanradar.com/news/full/15213-utapicheskaja-ideja-zarabotaet-li-gazoprovod-turkmenistan-afganistan-pakistan-iran-cherez-dva-mesyatsa.html](http://stanradar.com/news/full/15213-utapicheskaja-ideja-zarabotaet-li-gazoprovod-turkmenistan-afganistan-pakistan-iran-cherez-dva-mesyatsa.html) (Accessed 29.04.2017)
11. Tszin'pin S. Turkmenistan i KNR yavlyayutsya krupneyshimi partnerami v gazovoy sfere [Turkmenistan and China are the largest partners in gas sphere], – URL: <http://neftegaz.ru/news/view/123874> (Accessed 29.04.2017)

Назаренко А. А., студентка кафедры международных отношений, Днепропетровский национальный университет им. Олеса Гончара (Украина, Днепр), E-mail: albina.nazarenko@ukr.net

Микитчук Н. М., кандидат исторических наук, доцент кафедры международных отношений, Днепропетровский национальный университет им. Олеса Гончара (Украина, Днепр), E-mail: mykynat@ukr.net

Энергетический фактор в отношениях Туркменистана и КНР.

Аннотации. Исследованы актуальные вопросы сотрудничества КНР и Туркменистана. Проанализированы энергетический аспект в отношениях двух стран в процессе тесного экономического сотрудничества в Центральной Азии, исследованы спорные моменты их кооперации. В статье важное место было отведено анализу природы экономических и геополитических интересов двух государств. Также было установлено ведущие направления сотрудничества КНР и Туркменистана в рамках энергетической сферы. Цель статьи - проанализировать экономические и геополитические интересы двух государств в рамках энергетического сотрудничества и выявить степень влияния этих отношений на региональную систему.

Ключевые слова: КНР, Туркменистан, Центральная Азия, газ, нефть, энергетическое сотрудничество.

Nazarenko A. A., student of the Department of International Relations, Oles Honchar Dnipropetrovsk National University (Ukraine, Dnipro), E-mail: albina.nazarenko@ukr.net

Mykytchuk N. M., PhD in Historical Sciences, assistant professor of the Department of International Relations, Oles Honchar Dnipropetrovsk National University (Ukraine, Dnipro), E-mail: mykynat@ukr.net

Energetic factor in relations of Turkmenistan and China.

Abstract. Current issues of cooperation of China and Turkmenistan are analyzed. The article contains analysis of the energy aspects between the two countries in the process of closer economic cooperation in Central Asia, contradictions of their cooperation are explored. In the article analysis of the nature of economic and geopolitical interests of the two countries has the most important place. The major areas of cooperation of China and Turkmenistan within the energy sector are clarified. Purpose of the article – to analyze the economic and geopolitical interests of the two countries within the framework of energy cooperation and to identify the degree of these relations' influence on the regional system.

Keywords: China, Turkmenistan, Central Asia, natural gas, oil and energy cooperation.